Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Târgulu Inului Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de annunciuri:
Brașovu, piața mare, Târgulu Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Donneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulu insertiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 bani.

# GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta" ese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe șése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
a administrațiune, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 bani. Atâtŭ abonamentele câtŭ și insertiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 35. Brașovŭ, Luni-Marți, 16 (28) Februarie 1893.

Brașovŭ, 15 Februarie v.

Cestiunea îmbunĕtățirei sorții clerului din România preocupă de multŭ timpŭ pe bărbații de statŭ ai regatului românŭ. La diverse ocasiuni amŭ vĕdutŭ tractându-se acéstă cestiune în pressa de dincolo, ba la 1882 se votase din partea Senatului românŭ și unŭ proiectŭ de lege cu privire la îmbunĕtățirea sorții clerului, dér pe lângă tóte astea, până în timpulŭ de față, clerulŭ României a rĕmasŭ totŭ în starea de mai 'nainte și pentru îmbunĕtățirea sorții lui nu s'a făcutŭ nici unŭ pasŭ mai seriosŭ.

Acum este la ordinea dilei în Camera română unŭ nou proiectŭ de lege, care tinde la o radicală schimbare și îmbunĕtățire a raporturilorŭ clerului mirénŭ. Prin acestŭ proiectŭ de lege, se reduce numĕrulŭ preoțilorŭ, se prescrie cualificațiunea, se reguléză agendele și se sistemiséză salarisarea lorŭ. Numĕrulŭ parochielorŭ din țéră este fixatŭ cu 297 parochii urbane și 2807 rurale. Pentru a fi numitŭ parochŭ într'o parochiă urbană, care nu va puté fi mai mică de celŭ puținŭ 400 familii, se cere diploma de licențiatŭ séu doctorŭ în teologiă, ér pentru a fi numitŭ parochŭ într'o parochiă la sate, se cere diploma de absolvire a unui seminarŭ completŭ de 8 clase, ceea ce este identicŭ cu 12 ani de studiu.

In parochiile urbane fiă-care parochŭ, ca doctorŭ în teologiă, va primi minimulŭ de 200 lei pe lună, ér parochii din parochiile rurale, avêndŭ seminariulŭ completŭ, vorŭ primi 80 lei pe lună. Pe lângă acésta, se lasă în folosința parochilorŭ întrebuințarea pămênturilorŭ destinate ca eclesii séu sesiuni parochiale, ér unde asemenea pămêntŭ nu este, li-se va da parochilorŭ o sporire a salarului cu 25 lei la sută. După 10 ani de serviciu, aceste lefi se vorŭ spori cu 20%, ér după alți dece ani, lefile se vorŭ spori încă cu 20%. Deosebitŭ de lefurile acestea, preoțilorŭ li-se lasă la disposițiune venitele după patrafirŭ, plus că la casŭ de infirmitate incurabilă, séu după împlinirea etății de 70 ani, li-se dă dreptulŭ de-a usa de legea pensiunilorŭ.

Acestea suntŭ punctele mai de căpeteniă ale nouei legi, ce se discută acum în Camera română și care e menită a se pune în aplicare la prima Aprilie 1894.

Se scie, că până în timpulŭ de față, clerulŭ din România se află într'o situațiune fórte înapoiată și cu totulŭ nepotrivită față cu avêntulŭ înfloritorŭ și față cu uimitórele progrese, ce le-au făcutŭ în anii din urmă frații noștri din libera Româniă aprópe pe tóte celelalte terene ale vieței publice. Impregiurarea acésta și-a avutŭ efectele sale triste și asupra poporului, căci în lipsa unui clerŭ mai emancipatŭ și corĕspundĕtorŭ așteptărilorŭ timpului, a prinsŭ a se slăbi influința bisericei asupra credincioșilorŭ; mai alesŭ clasa înaltă a societății a începutŭ în mĕsură mai mare séu mai mică a se subtrage de sub influința bisericei și, décă acéstă stare înapoiată a clerului ar persista încă timpŭ mai îndelungatŭ, fórte ușorŭ s'ar puté întêmpla, ca și massele poporațiunei sĕ încépă a se subtrage dela acéstă influință, sub a căreia ocrotire și-a găsitŭ neamulŭ nostru mântuința în timpuri de restriste.

Din acestŭ punctŭ de vedere nu putemŭ, decâtŭ sĕ ne bucurămŭ de viulŭ interesŭ, ce-lŭ manifestă bărbații de statŭ ai României față de cestiunea îmbunĕtățirei clerului.

Décă clerulŭ României se găsesce astădi într'o situațiune atâtŭ de precariă și înapoiată, vina este a se căuta la loculŭ primŭ în apatia caracteristică a acestui clerŭ, căruia i-a plăcutŭ a se îngriji mai multŭ numai de interesele personale de esistență, în timpŭ ce grija de binele comunŭ a rĕmasŭ pentru elŭ o adevĕrată *terra incognita*. Acéstă condamnabilă apatiă, împrumutată și moștenită de sigurŭ dela veneticii bizantini, a adusŭ cu sine în modŭ naturalŭ desconsiderația, ba chiar urgisirea clerului din partea credincioșilorŭ.

Urmările suntŭ triste. Poporulŭ se găsesce lipsitŭ de adevĕrații părinți sufletesci ai sĕi, cari sĕ aibă nu numai sciința și voința, ci și puterea morală și autoritatea de lipsă pentru a-lŭ povățui, a-i întări moralulŭ și a-lŭ întroduce în curentulŭ emancipărei și cultivărei de sine.

La ridicarea acestei puteri morale a clerului țintesce acum guvernulŭ României prin proiectulŭ sĕu de lege, ce acum se discută în Cameră. Intru câtŭ acéstă țîntă se va ajunge, nu o putemŭ prevedé. La totŭ casulŭ însĕ, pentru dobêndirea acestei puteri morale și a autorității, de care simte atâta trebuință, e o condițiă de căpeteniă, ca clerulŭ sĕ iase din apatia sa de până acum, sĕ nu mai aștepte totulŭ numai dela statŭ, ci sĕ ia esemplu dela frații lorŭ de aici, cari au sciutŭ sĕ-și îmbunĕtățéscă sórtea și sĕ sĕvîrșéscă mărețe fapte naționale și fără concursulŭ statului.

Desvoltarea clerului, și alături cu elŭ emanciparea și întărirea poporului din regatulŭ României, ne privesce de-aprópe și pe noi, pentru-că e vorba de neamulŭ nostru, de frații noștri. De aceea cu frățéscă dragoste și bunăvoință urmărimŭ pașii întreprinși de ei în direcțiunea acésta, bucurându-ne întotdéuna de prosperarea și înaintarea lorŭ.

## CRONICA POLITICA.

— 15 (27) Februarie.

Unŭ corespondentŭ alŭ diarului „Pester Lloyd" a avutŭ dilele trecute o convorbire cu cardinalulŭ Rampolla despre situația internă a Ungariei. Cardinalulŭ Rampolla dise, că cunósce fórte bine mișcarea naționalităților din Ungaria. După, aceea venindŭ vorba despre programulŭ politicŭ bisericescŭ alŭ guvernului, dise Rampola: „Ungaria se numesce o țéră liberală. Dér libertate este a sili pe părinți, ca sĕ-și crescă copiii în cutare séu cutare religiune? Ah, de ce a esmisŭ contele Csaky acestŭ circularŭ nenorocitŭ? Intențiunile nóstre suntŭ cele mai pacînice din lume, dér de dragulŭ iubirii nóstre de pace, noi nu vomŭ jertfi dogmele".

*

Camera austriacă a fostŭ dilele trecute scena unorŭ lucruri neplăcute. Vorbindŭ deputatulŭ *Vasaty* despre unŭ emisŭ alŭ președintelui tribunalului supremŭ *Stremayr*, în care se află frasa: sentința combătută dimpreună cu cuprinsulŭ motivelorŭ hotărîrii s'au făcutŭ într'o limbă străină . . . . elŭ a fostŭ întreruptŭ prin larma și strigătele Cehilorŭ tineri, așa că abia după mai multe minute a putută sĕ-și continue discursulŭ sĕu. In decursulŭ desbaterei s'a întêmplatŭ unŭ scandalŭ seriosŭ între ministrulŭ contele *Schönborn* și deputatulŭ contele *Kaunitz*, care energicŭ a apostrofatŭ starea amploiaților judecătoresci cu cuvintele: „Acéstă haită obraznică de funcționeri." Contele Schönborn indignatŭ pentru aceste cuvinte, a strigatŭ: „Aceste cuvinte nu le suferŭ; îți interdicŭ astfelŭ de espresiuni" și a părăsitŭ împreună cu ceilalți miniștri sala. Tótă afacerea acésta a indignatŭ multŭ casa deputaților, a fostŭ însĕ aplanată prin revocarea insultei din partea lui Kaunitz. — In camera deputaților se desbate asupra bugetului. Ministrulŭ de finance cere ca casurile speciale, în cari cu necruțare se céră a scóte birurile, sĕ i se aducă la cunoscință și dênsulŭ va îndruma cercetările cele mai rigurose.

## „Uneltiri panslaviste" în Ungaria.

Diarulŭ „Politik" din Praga se ocupă într'unŭ articolŭ de fondŭ cu „uneltirile panslaviste," ce le-a imputat contele Zichy Slovacilorŭ, în adunarea generală a representanței comitstense, în Pojonŭ.

Fóia cehă, în întroducerea articolului vorbesce despre decurgerea numitei adunări, apoi scrie între altele următórele:

„Nobilulŭ conte Iosif Zichy regretă, că legile unguresci suntŭ prea indulgente. Dér acestŭ omŭ bravŭ nu scie, că ce și-au permisŭ aceste legi față de naționalitățile nemaghiare? Décă aceste asupriri ne mai pomenite au fostŭ totuși posibile, apoi unde rĕmâne, „că legile suntŭ indulgente?"

Nu le ajunge hegemonilorŭ maghiari disolvarea de reuniuni, închiderea de școli, confiscarea de fundațiuni; nu le mai ajunge nici temnița, voescŭ sĕ aibă legi pentru ca sĕ ia mijlóce încă și mai brutale? Ei au puterea în mână, ca sĕ-și procure asemenea legi, depindedela plăcerea lorŭ, ca sĕ interpreteze legile câtŭ de draconicŭ, — cum o și facŭ *de facto* — în contra naționalităților. De sigurŭ, că atunci nu vorŭ mai puté sĕ-și motiveze „libertatea din Ungaria" cu legile „liberale", celŭ puținŭ însĕ nu vorŭ simula.

Consilierulŭ regescŭ Bacsak a susținutŭ, că décă autoritățile comitŭ ceva în contra naționalităților, acestora le stă deschisŭ drumulŭ interpelațiunei în dietă, în adunarea comitatensă, dér de 25 de ani, de când esistă legea, nu s'a ivitŭ în comitatulŭ Pojonului, nici o plângere. Acésta e în adevĕrŭ o crudă batjocură!

Cine sĕ interpeleze în dietă, cine în adunările comitatense, când naționalităților asuprite li se închide drumulŭ spre acestea? Și décă totuși s'ar afla cineva care ar avé curagiulŭ, ca sĕ interpeleze din causa volniciei maghiare, ce s'ar întêmpla cu acești nenorociți? Și óre nu se póte sci înainte, cum va fi rĕspunsulŭ la acéstă interpelare?

In adunarea din Modor nu s'a întêmplatŭ altceva, decâtŭ că în cadrele legei s'a decisŭ a se face o petițiune pentru ocrotirea naționalității slovace; cu tóte acestea însĕ. acéstă decisiune nevinovată a fostŭ primită în țéra întrégă, cu mare indignare. Și încă contele Zichy mai pretinde, ca guvernulŭ sĕ fiă neînduplecatŭ! Când Slovacii și Sêrbii petiționéză pentru naționalitatea lorŭ, este uneltire panslavistă, este o cochetare cu Rusia, este înaltă trădare!

Dér óre agitațiune panslavistă este și atunci, când Românii își reclamă din ce în ce mai energicŭ drepturile lorŭ naționale, când Sașii își esprimă nemulțămirea lorŭ față de volnicia maghiară? Oare și Sașii și Românii cocheteză cu Rusia, óre și aceștia suntŭ „drăgostiți" de Rusia?

Décă „uneltirile panslaviste" ar fi în adevĕrŭ o fantomă, de care Maghiarii s'ar teme în réua lorŭ consciință, atunci ar trebui sĕ simți milă față de ei; dér hegemonii de dincolo de Leitha sciu fórte bine, că popórele nemaghiare se luptă pentru bunulŭ lorŭ dreptŭ, în marginile legei. Findcă însĕ li-se póte refusa acésta. pentru ca celŭ puținŭ în parte sĕ îmfrumsețeze maghiarisarea violentă, nu se sfiescŭ a-și lua refugiu la asemenea pretexte. Acésta sĕ fiă óre demnŭ pentru o națiune „cavaleréscă?"

## Dacoromânismulŭ
### și politica culturală maghiară.
### VI.
*Pretensiunile politice ale dacoromânismului.*

Cine a aruncatŭ chiar și numai o singură privire scrutătóre asupra stărilorŭ din Ardélŭ din anii 30 și 40, nepierdêndŭ din vedere mișcările politice și culturare ale Românilorŭ, acela scie, câtŭ de necesarŭ ar fi fostŭ a se urmări cu atențiune aceste mișcări din partea guvernului maghiarŭ ardelenescŭ. Istoriografia maghiară, ocupându-se cu evenimentele acestei epoce, n'a datŭ o atențiune mai ponderósă acestorŭ mișcări și din causa acésta inteligința maghiară, întru adevĕrŭ, are fórte puțină cunoscință despre așa ceva. *Barițiu*, în marea sa operă a istoriei Ardélului, dă despre acestea unŭ tablou puternicŭ și anume alcătuitŭ. Sciința maghiară, credinciósă tradițiilorŭ ei originale, n'a luatŭ cunoscință despre istoria lui *Barițiu*, și acésta este causa, că inteligența română cunósce mai bine decâtŭ cea maghiară, istoria mai nouă a Ardélului din punctŭ de vedere alŭ na-

ţionalităţii. Celŭ ce are ofensiva cunósce mai bine raporturile strategice, decâtŭ celŭ ce se mărginesce la defensivă, şi astfelŭ, nicĭ n'avemŭ de ce ne mira, décă resboiulŭ din partea celui ce atacă se pórtă mai sistematicŭ şi cu mai multŭ succesŭ.

Amintitulŭ *Bariţiu* înfiinţéză la 1837 „*Gazeta Transilvaniei,*" prima gazetă românéscă în Ardélŭ, mărindŭ astfelŭ *cu unŭ puternicŭ factorŭ*, adecă prin diaristică, mijlócele de luptă ale aspiraţiunilorŭ române. „*Gazeta Transilvaniei*" trăesce şi aḑĭ, *continuându-şi activitatea în direcţia tradiţională a fundatorilorŭ ei.* Observŭ, că redactorulŭ acestei foi a fostŭ, începêndŭ din 1850 până pe la mijloculŭ anilorŭ 1870, fostulŭ directorŭ alŭ gimnasiului rom. cat. din Braşovŭ, *Iacobŭ Mureşianu*, unŭ frate mai micŭ alŭ lui *Andrei Mureşianu* (Aicĭ greşesce autorulŭ, căcĭ neuitatulŭ Iacobŭ Mureşianu, n'a fostŭ frate, ci vĕrŭ alŭ lui Andreiu Mureşianu — Red.) „a eminentului poetŭ—cum scrie Lazărŭ *Şăineanu* în crestomaţia sa — alŭ cărui marşŭ, care sĕ începe: „*Deşteaptă-te Române*" a devenitŭ celebru în revoluţia din 1849, când s'a cântatŭ dreptŭ Marseillaisa naţională română". — Acestŭ Mureşianu (Iacobŭ) în anii câtŭ a funcţionatŭ ca directorŭ, a agitatŭ, după plăcerea sa, în acéstă fóiă, *contra uniunei Ardélului* şi contra Ungurilorŭ, dér, pe câtŭ am pututŭ eu afla, nicĭ odată nu i s'a făcutŭ nicĭ o imputare pentru acéstă lucrare, nicĭ din partea consiliului direcţionalŭ alŭ status-ului rom. cat. din Ardélŭ nicĭ din partea ministrului de culte şi instrucţiune publică.

Causa naţională română îşĭ află, pe la ani 40, doi apostolĭ renumitĭ în Blaşiu: *Cipariu* şi *Bărnuţiu.* Pare a re învia atuncĭ timpurile lui Şincaĭ, Majorŭ şi Clainŭ, pline de planurĭ şi pretensiunĭ cu multŭ mai înalte şi mai adêncŭ pătrunḑĕtóre. Limbistulŭ *Cipariu* devine formatorulŭ şi desvoltătorulŭ mai departe alŭ teorieĭ latinităţii limbii. Influinţa şi resultatulŭ activităţii sale e imensŭ de ponderosŭ în literatura scientifică română, mai alesŭ în ceea ce privesce susţinerea şi potenţarea aspiraţiunilorŭ Românilorŭ, carĭ trăescŭ în Ungaria. *Cipariu* este spiritŭ blândŭ, mai multŭ unŭ învĕţatŭ retrasŭ şi plinŭ de sfânta însufleţire, pe când contimporanulŭ sĕu *Bărnuţiu* este violentŭ, o natură adevĕratŭ anarchistă, în care s'a unitŭ ura de naţionalitate cu ura de classă a demagogului socialistŭ. Influinţa sa asupra tinerimei cresce vĕḑêndŭ cu ochii; devine unŭ adevĕratŭ stăpânŭ puternicŭ în Blaşiu, aşa că în cele din urmă se opune şi blândului episcopŭ Lemenyi, care mai târḑiu a fostŭ silitŭ sĕ-şi dea drumulŭ din Blaşiu. Lucru fórte firescŭ, că istoricii românĭ vĕdŭ şi în acésta, tiranĭă maghiară, deşi *Bărnuţiu*, după espulsarea sa din Blaşiu, s'a pututŭ dedica în Sibiiu, în tótă liniştea, studielorŭ dreptului civilŭ şi politicei.

Étă cum reasumă I. Slavicĭ, cu care ne vomŭ întâlni şi mai târḑiu, vederile şi teoria sciinţifică şi publicistică a lui *Bărnuţiu*: „După *Bărnuţiu*, moştenitorii culturei romane suntŭ totodată şi moştenitorii drepturilorŭ ce le aveau Romanii asupra Daciei. Originea romană, limba romană, spiritulŭ romanŭ, sângele romanŭ, o'unŭ cuvêntŭ întrégă fiinţa romană a Românului, trebue sĕ se revolteze de acele ne mai auḑite nedreptăţĭ, ce-au fostŭ nevoiţĭ sĕ le îndure, în de cursŭ de vécurĭ, urmaşii Romanilorŭ. Intrégă activitatea literară nu are altŭ scopŭ, decâtŭ a da energică espresiune acestei scandalisărĭ: cine négă acésta, este trădătorŭ; cine spune unŭ adevĕrŭ, care se contraḑice cu acésta, încă e trădătorŭ, şi cine sĕ ocupă cu astfelŭ de lucrurĭ, ce n'au nimicŭ de-a face cu acésta, acela este unŭ rătăcitŭ" (Slavicĭ: Die Rumänen in Ungarn, Siebenbürgen und der Bukovina l. 231) Şi pe omulŭ, care a născocitŭ acéstă teoriă nebună, ilŭ stiméză aḑĭ lumea scientifică din Romănia, ca pe celŭ mai mare jurisconsultŭ, ca pe fundatorulŭ dreptului românŭ (jus Valachicum).

Despre aceste mişcărĭ spirituale n'a luatŭ cunoscinţă nicĭ publicistica maghiară, nicĭ guvernulŭ din Ardélŭ; celŭ puţinŭ eu n'am datŭ de nicĭ o urmă, ca unulŭ dintre aceştĭ doi factorĭ „sĕ fi datŭ espresiune energică scandalisării lorŭ". Publiculŭ scia, simţia, că în mijloculŭ poporului românŭ e mare agitaţiă, dér că óre carĭ suntŭ causele interne şi adêncĭ ale agitaţiei, abia de scia cineva şi astfelŭ nu e mirare, déçă publiculŭ a fostŭ pe deplinŭ liniştitŭ, când *Şiaguna* a prinsŭ în anii 40 pe Varga Catarina, acéstă figură caracteristică a mişcărilorŭ valache. Administraţia a închisŭ pe Varga Catarina, pe *Şiaguna* însĕ l'a făcutŭ guvernulŭ unguresŭ episcopŭ, dreptŭ resplată, că a prins'o.

După acéstă faptă patriotică a lui *Şiaguna*, ne întâlnimŭ în curêndŭ cu *Bărnuţiu*, şi încă la 14 Maiu 1848 în Blaşiu pe Câmpulŭ *Libertăţii*. Aronŭ *Densuşianu* vorbindŭ, în istoria literaturei române, despre oratoria mai nouă română, ḑice acestea: „Despre Românii ultraiştĭ nicĭ n'aşĭ aminti aicĭ, décă n'ar fi fostŭ la 1848 adunare pe Câmpulŭ Libertăţii. Dintre discursurile ţinute acolo celŭ mai vrednicŭ de amintire este acela, pe care l'a ţinutŭ *Bărnuţiu*, şi pe care nu-lŭ putemŭ caracterisa mai bine, decâtŭ numindu-lŭ o vorbire de coloritŭ anticŭ şi mare; mare a fostŭ nu numai considerândŭ forma în care eminentulŭ tribunŭ şi-a turnatŭ ideile şi spiritulŭ, cum se ḑicea atuncĭ; ci mare a fostŭ pentru urmările sale necalculabile şi nemĕsurabile, aşa încâtŭ mĕ îndoescŭ, déçă s'a ţinutŭ vre-odată undeva vorbire, care sĕ fi avutŭ urmărĭ aşa de imense, cum a avutŭ vorbirea acésta asupra Românilorŭ de dincolo de Carpaţĭ".

Despre aceea, că ce-au fostŭ aceste urmărĭ nemĕsurabile ne spunŭ, afară de sutele de curţĭ nemeşescĭ maghiare arse şi de satele pîrjolite, ruinele Zlatnei, Abrudului şi Aiudului. Nu vréu sĕ vorbescŭ mai pe largŭ despre rĕscóla Românilorŭ din 1848; mai amintescŭ numai că la 14 Maiu în Blaşiu au fostŭ presenţĭ, aprópe fără deosebire, şi profesorii emigraţĭ în principatele române, între carĭ Papiu Ilarianu, Treboniu Laurianu, carĭ au jucatŭ rolŭ nu neînsemnatŭ.

Iónŭ Majorescu a fostŭ trimisŭ în parlamentulŭ din Frankfurt, ca sĕ paraliseze efectulŭ deputaţiei maghiare de acolo. Ne întâlnimŭ însĕ şi cu episcopulŭ Şaguna. După acéstă adunare elŭ conduce deputaţia valahă la Viena şi apoi, sub scutulŭ militarŭ austriacŭ, organiséză în Sibiiu mişcările politice române contra statului maghiarŭ. Verosimilŭ, că este celŭ mai mare episcopŭ românŭ în patria nóstră, care a făcutŭ mai multŭ în causa românismului. Ca sĕ caracterisezŭ atitudinea sa faţă cu naţiunea maghiară, aflu de lipsă a cita câteva rêndurĭ din amintita lucrare a lui *Slavicĭ*, unulŭ din admiratorii lui Şaguna: „Şaguna privia de eschisă orĭ-ce atingere directă cu Maghiarii. Elŭ respingea hotărîtŭ ḑicerea comună, că Maghiarii şi Românii, ca aliaţĭ naturalĭ, ar fi avisaţĭ unii la alţii. După părerea lui, tóte popórele monarchiei suntŭ avisate la dinastiă şi de aceea orĭ-ce atingere directă între ele involve în sine gândulŭ de conspirare contra dinastiei. Şi acésta este *şi aḑĭ ideia conducĕtóre a politicei române moderne*".

Şi totuşĭ, nu e óre lucru caracteristicŭ, că cea mai modernă politică română, pe care a inaugurat'o scriitorulŭ rêndurilorŭ citate în „*Tribuna*" din Sibiiu, caută aḑĭ *atingerea nemijlocită* cu Cehii şi cu celelalte popóre slave ale monarchiei; ér în vara anului 1891, redactorulŭ „*Gazetei Transilvaniei*", Dr. Aurel Mureşianu, fiulŭ amintitului Mureşianu, *a mersŭ la Cehii tinerĭ din Praga, ca sĕ mijlocéscă acéstă atingere nemijlocită.*

(Va urma.)

## SCIRILE ḐILEI.

— 15 (27) Februarie.

**Scire personală.** Directorulŭ şi proprietarulŭ foii nóstre, d-lŭ Dr. *Aurel Mureşianu*, a plecatŭ pe câte-va ḑile din Braşovŭ, în afacerĭ familiare.

—x—

**Cursa lui Csaky.** Din Sibiiu se scrie ḑiarului „*Budapesti Hirlap*", că pe 20 Februarie a fostŭ convocată la Sibiiu adunarea generală a representanţilorŭ fondului grăniţerescŭ alŭ fostului regimentŭ I de graniţă. Erau de faţă representanţĭ din Sibiiu, Haţegŭ, Dobra, Făgăraşŭ. Representanţii au fostŭ cu deosebire preoţĭ şi învĕţătorĭ şi alţĭ onoraţiorĭ românĭ în fruntea cărora era br. *Ursu*. Din partea guvernului era trimisŭ George *Szathmary* consilierŭ ministerialŭ, ca comisarŭ guvernialŭ. Contele Csaky, ḑice numita fóiă, află de sositŭ timpulŭ, ca sĕ pretindă modificarea statutelorŭ grăniţeresci, aşa, ca sĕ corĕspundă legii şcolare din 1866. Personalitatea lui Szathmary a făcutŭ bună impresiă asupra Românilorŭ, dér cu tóte acestea, ḑice „Budapesti Hirlap", desbaterile, carĭ au ţinutŭ trei ḑile, n'au datŭ nicĭ unŭ resultatŭ.—Asta dovedesce, că afacerea este fórte gingaşă, şi că representanţii Românilorŭ, în frunte cu distinsulŭ şi energiculŭ apĕrătorŭ alŭ drepturilorŭ grăniţerescĭ, br. *Ursu*, ţinŭ cu tăriă la aceste drepturĭ şi nu sĕ prea lasă a fi seduşĭ în cursa vicleanului Csaky.

—x—

**Ferry — preşedinte alŭ senatului francesŭ.** Din Parisŭ se scrie, că *Ferry* a fostŭ alesŭ preşedinte alŭ senatului francesŭ. Acestŭ succesŭ alŭ lui Ferry a sositŭ fórte pe neaşteptate şi a impresionatŭ adêncŭ lumea politică, mai alesŭ pentru-că se scie, că candidatulŭ preşedintelui *Carnot*, era senatorulŭ *Magnin*. Foile moderate îşĭ esprimă mulţămirea, că în fruntea senatului francesŭ stă acum unŭ bărbatŭ cu voinţă tare, ér foile radicale ḑicŭ, că alegerea acésta este una cu provocarea opiniei publice. Ḑiarele conservative scriu, că reîntórcerea neaşteptată a lui Ferry pe terenulŭ politicŭ însemnéză învingerea contra lui Carnot şi Ribot.

—x—

**Procesulŭ „Tribunei".** Procesulŭ de pressă intentatŭ d-lui A. Balteşŭ, rĕspunḑĕtorŭ pentru redacţia „Tribunei", şi d-lui I. Popa Necşa, factorulŭ tipografiei „Institutului tipograficŭ", procesŭ, care în urma cererei acusaţilorŭ a fostŭ amânatŭ, se va pertracta la 4 (17) Martie înaintea Curţii cu juraţĭ din Clujiu.

—x—

**Convenţiă comercială cu Austro-Ungaria.** Ḑiarele din România aducŭ scirea, că d lŭ Papiniu se află de vre o câte-va ḑile la Viena, unde face cercetărĭ şi studii în vederea probabilităţii începerei tratativelorŭ pentru încheiarea unei convenţiunĭ comerciale între România şi Austro Ungaria.

—x—

**Pustiirea unei familii.** Se scrie din Lugoşŭ, că în comuna *Krivina* din comitatulŭ Caraşŭ-Severinŭ s'a întêmplatŭ ḑilele trecute o mare nenorocire. La capĕtulŭ satului şedea, într'o colibă veche, tăietorulŭ de lemne Ioanŭ *Berlovanŭ* cu nevastă sa şi cu cincĭ copilaşĭ. Coliba sta pe o cóstă, ér pe lângă ea curge o vâlcea. In urma topirii zăpeḑii mica vale a esundatŭ într'una din nopţile trecute şi făcêndu-şĭ drumŭ spre colibă se repeḑi asupră-i cu atâta furiă încâtŭ luă cu sine coliba şi pe locuitorii ei. Intrégă nenorocita familiă îşĭ află mórtea sub ruinele colibei şi în valurile turbate ale apei.

—x—

**Concertulŭ** de aséră datŭ de musica militară în sala hotelului Europa a fostŭ cercetatŭ de unŭ publicŭ numerosŭ şi distinsŭ. Piesele au fostŭ bine esecutate şi multe dintre ele au fostŭ repeţite în urma aplauselorŭ furtunóse ale publicului.

## Din camera română.

Vinerea trecută, în 12 (24) Februarie c., s'au începutŭ în Camera română desbaterile asupra proiectului de lege privitorŭ la *îmbunătăţirea sorţii clerului*. Intâiu vorbi la acestŭ obiectŭ d-lŭ:

**I. M. K. Epureanu**, care spune, că totdéuna s'a făgăduitŭ, mai alesŭ înainte de alegerĭ, sĕ se facă reforma clerului; dér tot-déuna s'au uitatŭ făgăduielile. Partidulŭ conservatorŭ şĭ-a luatŭ şi elŭ acestŭ angagiamentŭ, şi acum a venitŭ vremea sĕ-şĭ plătéscă poliţa. Reforma, ce se propune, e numaĭ unŭ începutŭ. Totuşĭ avantagiile, ce se dau preoţilorŭ, suntŭ îndestulătóre. Singura critică ce se póte face proiectului e mijloculŭ de procurare a resursei, din care se va plăti clerulŭ. Dér şi aci trebue sĕ ţinemŭ sémă, că taxa de 4 lei pe capŭ de familiă în comunele rurale e o sarcină mai mică, decâtŭ dările actuale tradiţionale, pe care le plătescŭ locuitorii. Şi aceste dărĭ dădeau locŭ la scene penibile. In resumatŭ, soluţia ce se presintă prin proiectulŭ de faţă, şi décă nu e perfectă, e cea mai bună din câte s'au presintatŭ, Ea dă satisfacere trebuinţelorŭ în marginea mijlócelorŭ, şi de aceea Camera trebue s'o voteze.

**Em. Porumbaru:** Proiectulŭ tinde sĕ bage peste totŭ în biserică amesteculŭ statului punêndŭ întregulŭ clerŭ sub dependenţa guvernului. E dreptŭ, că între statŭ şi biserică e greu de trasŭ o liniă de demarcaţiune; e dreptŭ, că biserica e o instituţiă de Statŭ. Dér asta nu însémnă, că biserica trebue sĕ fiă o dependinţă a puterii esecutive; totŭ aşa de puţinŭ ca magistratura şi armata. Proiectulŭ de lege distruge temelia bisericei, Episcopatulŭ. Episcopii suntŭ numiţĭ de unŭ colegiu, în care partea laică a Statului are maioritatea; pentru ce sĕ mai intervină dér Statulŭ? Episcopatului îi revine puterea administrativă a bisericei. Puterea legiuitóre aparţine Sinodului. Proiectulŭ încalcă peste aceste puterĭ şi se depărtéză de canóne. Şi tóte aceste pentru 600 mii lei subvenţiă, pe care o dă Statulŭ.

Disposiţiile din proiectŭ, carĭ atingŭ mai greu tradiţiile bisericei suntŭ: numirea parochilorŭ de cătră ministru şi dreptulŭ de transferare a supra-numerarilorŭ. Proiectulŭ are o parte politică fórte importantă, căcĭ elŭ pune biserica în dependenţa Statului, şi acésta fără nicĭ o nevoiă. Sĕ se dea resurse bisericei, fără a atinge organisarea ei; şi numai décă vomŭ ajunge la resultate rele, numai atuncĭ sĕ se încerce o reformă.

In şedinţa dela 13 (25) Februarie, D-lŭ raportorŭ N. Filipescu rĕspunde d-lui Porumbaru: In ce privesce acusarea, că proiectulŭ lovesce în canóne, oratorulŭ citéză nuvela lui Iustinianŭ, că cine face şi întreţine Biserica, are dreptulŭ de numire a preoţilorŭ. D sa citéză proiectulŭ alcătuitŭ acum câţĭ va anĭ de d-lŭ Dumitru Sturdza, actualulŭ şefŭ alŭ partidului liberalŭ, în care se prevede, că preoţii sĕ fiă numiţĭ de ministru. Proiectulŭ nostru, ḑice d-sa, nu merge până acolo, căcĭ ministrulŭ nu póte numi, decâtŭ dintre candidaţii presentaţĭ de Episcopŭ. In proiectŭ nu e nicĭ unŭ articolŭ care sĕ dea dreptulŭ ministrului de a destitui séu transfera pe preoţĭ, făcêndu-i astfelŭ dependenţĭ de elŭ. Ministrulŭ nu póte lua preotului nicĭ darulŭ, nicĭ parochia, nicĭ veniturile; singurul drept ce i-lŭ dămŭ e sĕ-i reţiă léfa, care o primesce dela Statŭ, şi acésta după tóte garanţiile de imparţialitate. După proiectŭ, preoţii suntŭ cu adevĕratŭ inamovibilĭ; dér inamovibilitatea nu póte garanta pe cei vinovaţĭ; şi de aceea, numai după o judecată potŭ fi preoţii pedepsiţĭ. Acésta e în interesulŭ prestigiului bisericei, care astăḑĭ e scăḑutŭ.

Amesteculŭ Statului în Biserică e vechiu în ţéra nóstră; la sfêrşitulŭ vécului trecutŭ, însuşĭ metropolitulŭ Valahiei Dosithei cerea Domnului ţĕrei sĕ privegheze hirotonisirea preoţilorŭ de cătră episcopĭ. Când amŭ întreprinsŭ acéstă reformă, menită a ridica Biserica nóstră, ne aşteptamŭ sĕ vedemŭ ridicându-se glasurĭ ca acela alŭ rĕposatului Dositheiu, ér nu glasurĭ, carĭ sĕ ne acuse. Mâna, care se întinde astăḑĭ Bisericei, nu e o mână criminală, ci o mână de sprijinŭ, care va ajuta sĕ se ridice. (Aplause).

Acusarea, că voimŭ sĕ facemŭ din preoţĭ agenţĭ electoralĭ, e ridicolă. Suntemŭ în alŭ 5-lea anŭ alŭ puterii şi ne putemŭ gândi la vremea, când vomŭ

pleca; instrumentele electorale le-amŭ face dér pentru adversarii noștri, nu pentru noi. Câștigŭ nu putemŭ vedé. Dér vedemŭ pagubă; căcĭ resolvândŭ cestiunea, dĕrîmămŭ multe ilusii și astfelŭ jertfimŭ o parte din popularitatea nóstră. Era multŭ mai comodŭ sĕ facemŭ ca liberalii, sĕ totŭ făgăduimŭ și sĕ nu facemŭ nimicŭ. (Aplause).

Crit'ca, ce se face taxei pe capŭ de familiă și imputarea, că sacrificiile, ce le facemŭ pentru preoțĭ, suntŭ meschine, n'au nicĭ unŭ temeiu; o taxă esista și în proiectulŭ d-lui D. Sturdza, votatŭ de Senatulŭ liberalŭ la 1882; ér salariile suntŭ mai marĭ decâtŭ în tóte proiectele ce s'au presentatŭ până acum, afară de proiectulŭ metropoliților, care impunea Statului o jertfă de 15 milióne pe anŭ. O asemenea jertfa e însĕ imposibilă. După proiectulŭ nostru *unŭ preotŭ parochŭ póte avé 300 lei pe lună și póte ajunge și mai susŭ.*

Reforma, pe care o facemŭ, nu isvorăsce din vr'unŭ calculŭ electoralŭ, ci din împlinirea datoriei. Amŭ datŭ sătenilorŭ noștri pămêntŭ, sĕ le dămŭ și unŭ colțŭ de cerŭ (aplause); le-amŭ datŭ unŭ căminŭ, trebuia sĕ le dămŭ și unŭ cârmuitorŭ moralŭ, unŭ preotŭ demnŭ, cultŭ, cu posițiă asigurată, care sĕ pótă face din populațiunile nóstre cetățenĭ gata de jertă pentru țéră (Aplause).

---

## Intîmpinare.

Suntemŭ cu stăruință rugațĭ a da locŭ, în interesulŭ dreptății, următórei întîmpinărĭ:

*Certege* (Munții Apusenĭ), 21 Febr. 1893.

Onorată Redacțiune a „Gazetei"! In Nr. 167 alŭ „Tribunei" din 1892 am publicatŭ unŭ articulŭ subscrisŭ de mine, referitorŭ la afacerea d-lui protopresbiterŭ gr. or. din Câmpenĭ, Romulŭ Furduiu, la care d-lŭ Furduiu a rĕspunsŭ în nr. 190 din 1892 alŭ „Tribunei, numindu-mĕ mincinosŭ, calumniatorŭ și m'a provocatŭ sĕ documentezŭ cu acte. Astfelŭ am trimisŭ la Redacția „Tribunei" rĕspunsulŭ meu și am alăturatŭ 10 adeverințe timbrate, spre documentarea celorŭ ḑise; însĕ Redacția „Tribunei", în posta ei, îmĭ ḑice, că nu póte publica (nr. 264 din 1892). M'a cuprinsŭ mirarea, că unŭ ḑiarŭ, ca „Tribuna", care se laudă cu merite, pe când vede, că documentéză ceva adevĕrŭ, nu dă locŭ sĕ publicĭ, ci te lasă atacatŭ. De atuncĭ de 3 orĭ m'am rugatŭ séu sĕ publice, séu sĕ-mĭ înapoieze pe spesele mele articululŭ și documentele, însĕ fără resultatŭ. Deși pe cale judecătoréscă puteam face sĕ publice, séu sĕ-mĭ înapoieze documentele, dér mi-e rușine de străinĭ sĕ pornescŭ, pe astfeliu de cărărĭ, față de unŭ ḑiarŭ românŭ.

Intêmplându-se lucrulŭ astfeliu, sunt silitŭ a mĕ adresa cătră D-Vóstrĕ, d-le Redactorŭ, sĕ binevoițĭ a da locŭ în colónele Onorabilei „Gazete" următorului rĕspunsŭ, fără documente, ce l'am trimisŭ „Tribunei" și nu a voitŭ a-lŭ publica, nicĭ documentele a mi-le retrimite:

On. Red. a „Tribunei"! Observândŭ mai multe abaterĭ ale d-lui protopopŭ R. Furduiu, ba chiar și plânsorĭ venindu-mĭ la cunoscință, mi am luatŭ voiă, între patru ochĭ, a atrage atențiunea d-lui protopopŭ. Nebăgându-o în sémă, am fostŭ silitŭ, în nr. 167 a. c., a-lŭ admonia, care admoniere luându-o la cunoscință, s'a înduratŭ a da unŭ rĕspunsŭ fără cugetare, în Nr. 190. In rĕspunsulŭ acesta, fără privire la urmărĭ, folosesce esprimărĭ vătămătóre pentru mine — măgulitóre pentru dênsulŭ — prin care-mĭ impune a argumenta cele ḑise de mine în nr. 167.

Deși n'am voitŭ sĕ vină în publicitate causele nóstre bisericescĭ, totușĭ la publicarea d-lui Furduiu, sunt silitŭ cele ḑise a-le argumenta. Rogŭ On. Red., câtŭ mai curêndŭ a publica următorulŭ rĕspunsŭ:

Lucrulŭ celŭ mai ușorŭ este negarea; acésta de altcum este o datină a d-lui Furduiu; celŭ mai greu documentarea, asta e datina mea.

Onor. publicŭ, rĕspunsulŭ d-lui Furdiu, — fiindŭ scrisŭ în stilŭ frumosŭ, cuprinḑêndŭ în sine nevinovățiă — îlŭ va crede; la tóte cele înșirate de dênsulŭ însĕ, nu voescŭ a argumenta eu, ci mĕ restrîngŭ numai la cele afirmate de mine în nr. 167; celelalte le va documenta cine le-a afirmatŭ, în casŭ de lipsă și eu; dér când tóte se vorŭ documenta, d-le protopopŭ, va fi lucru tristŭ.

Față de causa parochială din Câmpenĭ, îțĭ vei aduce aminte, când aprópe la 300 de ómenĭ erau sĕ te delătureze din biserică; fiindŭ însĕ notarulŭ cercualŭ din Câmpeni de față, s'a scandalisatŭ și a pășitŭ înaintea poporului promițêndŭ, că vei face cele bune; ba i-a înfricatŭ cu gendarmii și abia te-a pututŭ scăpa de scandalŭ. In causa acésta, mai de multe-orĭ, ai fostŭ astfelŭ de căldurosŭ primitŭ înaintea altarului, și décă vei forța atacarea dreptului bisericescŭ din Câmpenĭ, doveḑile vorŭ fi faptele, carĭ nu-țĭ vorŭ aduce laudă.

Fondulŭ școlarŭ cum se manipuléză nimenea nu scie; cu durere însĕ audŭ dela M. Andreca plângându-se, că prin ce mijlóce va susținé bietulŭ poporŭ școla? cum va fi în stare a da crescere băețilorŭ, când fondulŭ este atacatŭ, spesându-se nu numai interesele, ci și din capitalŭ, și luându-se suma de 18.000 fl. desdaunare pentru regalŭ, — acelŭ fondŭ, pentru care numitulŭ domnŭ multŭ a asudatŭ (dovadă sentința Tribunalului din Alba-Iulia Nr. 5668 din 1892, aci alăturată).

In causele divorțiale îțĭ vei aduce aminte de pertractările ținute la pretură, unde te-ai declaratŭ față de spese și țĭ-ai datŭ cuvêntulŭ de onóre. (Dovadă adeverința aci alăturată) Mai departe îțĭ aducĭ aminte de Nicolae Plicŭ, George Popa, Todorŭ Andreșiu (față de carĭ alăturŭ adeverințele aci).

Față de îmormêntarea pĕcătoșilorŭ, alăturŭ adeverința lui Nicolae Bordea, care înfricoșindu-se, s'a lĕpădatŭ de religiunea, în care s'a născutŭ. Față de dispensațiile din călimariul protopopescŭ; de Sâmbăta spre Dumineca, îțĭ aducĭ aminte, din cele multe, de George Goia, Nicolae Mariu, Iosifŭ Arieșianŭ, Samoilă Cotișelŭ, Simeon Goia. (Adeverințele le alăturŭ).

Tóte aceste, din cele multe suntŭ fórte puține, décă însĕ nu suntŭ destule, d-le protopopŭ, vomŭ intra în causele cele grave. ca sĕ iase iepurele din tufișŭ.

On. Redacțiune! N'am scopŭ sĕ blamezŭ causele bisericescĭ; nu voesc sĕ ruinezŭ caracterulŭ nimĕnui, prin urmare vĕ rogŭ, ca documentele alăturate în înțelesulŭ lorŭ, pănă la cererea mea, sĕ nu se publice, dér sĕ amintițĭ, că rĕspunsulŭ presentŭ este provĕḑutŭ cu adeverințe, decloratiunĭ și sentință....

Ca sĕ nu fiu prea lungŭ, fiindŭ causele bisericescĭ-școlare-comune, te recerc, d-le protopopŭ Furduiu, în terminulŭ celŭ mai scurtŭ, a revoca esprimările vătĕmătóre întrebuințate față de mine; îțĭ recomandŭ a ceti documentele alăturate, a procede pe viitorŭ astfeliu, ca sĕ-mĭ dai ocasiune a-țĭ atrage atențiunea pe calea publicității, și décă tóte acestea nu-țĭ vorŭ fi de ajunsŭ, după primirea rĕspunsului D-tale, contra voinței mele, îțĭ voiu descoperi, și cu doveḑĭ argumenta astfelŭ de lucrurĭ, carĭ faptele D-tale nu le vorŭ încorona cu cununĭ de trandafirĭ.

Alŭ On. Redacțiunĭ

stimătorŭ

*Nicodimŭ Cothișelŭ.*

---

## Apelŭ literarŭ.

(Urmare.)

20) Cum se numescŭ colindele ce le colindă cei ce umblă cu Țurca, orĭ Capra, Cerbușorulŭ, Mutanca? etc. — Așĭ dori sĕ mi-se trimită câtŭ de multe și de acestea?

21) Ce felŭ de colinde mai cunósce poporulŭ afară de acele ce s'au amintitŭ până aicea?

22) Cum numesce poporulŭ în genere poesiile, ce au unŭ cuprinsŭ satiricŭ, bunăóră acelea, prin carĭ îndatinéză elŭ a'șĭ bate jocŭ și a rîde de femeile cele leneșe, carĭ nu sciu tórce, țese, cóse, fierbe etc., apoi de bărbații, cărora le punŭ femeile córne, și mai cu sémă cela ce trateză în modŭ satiricŭ despre Țiganĭ, Sașĭ, Ungurĭ, Ciocoi, Jidovĭ etc. bună-óră cum e biserica țigănéscă, Pascile țigănescĭ etc.

23) Cum numesce poporulŭ poesiile, carĭ le cântă elŭ, când e fórte bine dispusŭ, și mai alesŭ pe acelea, prin carĭ se celebréză vinulŭ și rachiulŭ séu holerca?

24) Bocetulŭ pl. bocete. De câte felurĭ suntŭ bocetele? — Unde și când anume e usitatŭ bocetulŭ? — Care e forma și cuprinsulŭ sĕu? — Cum se mai numescŭ bocetele, adecă cântecele usitate la morțĭ, cu unŭ altŭ cuvêntŭ? — Prin carĭ vorbe se esprimă cântarea lorŭ? — Cum se numesce acțiunea lorŭ? — Cine le cântă, cum se numescŭ aceia și ce felŭ de rĕsplată capĕtă?

25) Vraja pl. vrăjĭ. Ce felŭ de poesii înțelege poporulŭ sub cuvêntulŭ acesta? — Care e forma, cuprinsulŭ și adevĕratulŭ scopŭ alŭ vrăjilorŭ? — Cum se numescŭ bărbații séu femeile, carĭ se folosescŭ de asemenea poesii? — Rogŭ sĕ mi-se trimită câtŭ de multe vrăjĭ!

26) Cum se numescŭ ómenii aceia, carĭ punŭ bobĭ, caută în cărțĭ, în palmă, cetescŭ pe stele, adecă carĭ pretindŭ a cunósce din diferite semne sórtea viitóre a ómenilorŭ? — Face poporulŭ vre-o deosebire óreșĭ-care între ómenii ce rostescŭ vrăjĭ și între cei ce prevestescŭ viitorulŭ? — Ce se 'nțelege sub cuv. a vrăji și vrăjitoriă?

27) Farmeculŭ pl. farmece. Ce felŭ de poesii se înțelegŭ sub numirea acésta? Care e cuprinsulŭ și adevĕratulŭ scopŭ alŭ farmecelorŭ? — Ce deosebire face poporulŭ între o vrajă și unŭ farmecŭ? — Ce se crede și se istorisesce despre ómenii, ce se ocupă cu vrăjĭ și farmece? — Cine mai cu sémă se ocupă cu de acestea?

28) Desfăcĕtura pl. desfăcĕturĭ. Ce soiu de poesii se 'nțelegŭ sub desfăcĕtură? — Ce deosebire e într'o desfăcĕtură, o vrejă și unŭ farmecŭ? — Care e scopulŭ desfăcĕturei? — Cum se mai numesce acéstă specie de poesii altmintrelea cu alțĭ terminĭ technicĭ, bună-óră desfacere, séu cum?

29) Descântecŭlŭ pl. descântece. Ce e acésta? — Carĭ poesii anume le numesce poporulŭ descântece? — Ce credință are elŭ despre descântece?

30) Basmŭ pl. basme. Ce 'nțelege poporulŭ sub cuvêntulŭ acesta? — In carĭ părțĭ locuite de Românĭ se întrebuințéză mai multŭ? Cum se numesce bărbatulŭ séu femeia, care scie mai multe basme? — Esistă unde-va vre-unŭ verbŭ formatŭ dela acestŭ cuvêntŭ?

31) Poveste pl. poveștĭ. Are basmulŭ și povestea una și aceeașĭ însemnare, orĭ póte esistă între dênsele vro-o deosebire óre-șĭ care? — Și décă da, în ce constă deosebirea aceea? Afară de numirile povestitorŭ, povestitóre și verbulŭ a povesti, mai esistă și alte cuvinte, carĭ se tragŭ din aceeașĭ rădĕcină?

32) Óre cine sĕ fi stêrnitŭ, după credința poporului, întâia-óră poveștile? — Cam câtŭ de vechiă sĕ fiă originea lorŭ? Când se spunŭ mai cu sémă poveștile și basmele și ce felŭ de rĕsplată viitóre are celŭ ce le spune?

(Va urma.)

---

## Dare de sémă.

La întemeiarea fondului pentru susținerea și ajutorarea noului corŭ vocalŭ dela biserica St. Treimĭ de pe Tocile (Brașovŭ*) au contribuitŭ următorii d-ni:

*Câte 5 fl:* Nic. G. Eremiasŭ comersantŭ, Frații Stănescu comersanțĭ, Filiala „Albina" institut de creditŭ și economii, I. Gerassy proprietarŭ, Ioan Bidu comersantŭ, Nic. Popa contabilŭ;—4 fl. 85 cr. Dionisie G. Romanŭ contabilŭ

*Câte 2 fl.:* I. Petricŭ protop., I. Stinghe epitropŭ, St. Chicombanŭ epitropŭ Drag. Pulpațŭ epitropŭ, Ilie Ardelénŭ blănariŭ, G. Pitișŭ profesorŭ, G. T. Zernovénŭ contabilŭ, Ferdinandŭ Peters fabricantŭ, Ioan Deju birjarŭ.

*Câte 1. fl:* I. Suciu, învĕț., D. Opreseu cantorŭ, Andrei Pulpașŭ comerc., Bucurŭ Băncilă, I. N. Gămulea, V. I. Mitocŭ, N. I. Lupanŭ, I. Vlaicu, Em. Bobancu toțĭ proprietarĭ. Nic. Oancea învĕț., I. Măzgărénŭ propr., St. Belindescu propr., G. Preșmereanŭ măcelarŭ, N. G. Stinghe propr., G. Vâșmâcŭ propr., Reveica S. Chicombanŭ, Reveica T. Zêrnovénŭ, P. Chicombanŭ propr., V. N. Bidu comersantŭ, Radu Olteanŭ comer., P. Nemeșŭ notariŭ publicŭ, D. I. Munténŭ comers., G. M. Zănescu comers., Gr. N. Moise pantofarŭ, Charitonŭ Petricŭ comers., G. Stinghe măcelarŭ, Fl. Pernea zarafŭ, X. Y., N. G. Căpățînă propr., I. Lupșanŭ măcelarŭ, I. Constandinescu învĕțătorŭ, N. N., N. Ghighiniță comers., G. N., Vas. Ardelénŭ lemnarŭ, Radu Loga Negru propr., Const. G. Navrea măcelarŭ, G. N. Vlaicu muncitorŭ.

*Câte 94 cr:* G. N. Saftu, Eft. I. Popescu, C. Manciu, T. Guranŭ, D. Stănescu, Ang. Teodorŭ; Andrei A. Bidu 92 cr; Nic. Teodorescu 80 cr. I. C Dumitrescu 70 cr;

*Câte 50 cr.* N. N., St. Frigătoriu, V. Voina Constandu, V. Baboe, Andr. A. Lupanŭ, M. Bader, D. I. Popŭ, N. N., T. Stanŭ, T. T. Christanŭ, Z. Butnariu, I. Tampa, G. Furnică, I. A. Lupanŭ, N. G. Furnică, N. Stinghe N. Bărbucianŭ, D. Măciucă, I. N. Vlaicu, A. Pitișŭ, P. Scurtu, M. Brotia, P. Morariu, V. Constandinŭ, G. Argăsélă, V. Grădinariu, D. Stinghe, V. Moroianŭ, G. Buștea și N Nistorŭ.

*Câte 47 cr.* St. D. Păunescu, T. I. Mateescu, N. Mihălțianu, și Marinŭ Păunescu.

*Câte 40 cr.* Elena Stinghe, I. Sidonŭ, G. Bureția, N. Fl. Stinghe și N. Stoica.

*Câte 30 cr:* Reveica Manu, I. Iordache, I. Csatt, G. Constandinŭ, G. Galŭ, St. Furnică, și R. Orghidanŭ.

*Câte 20 cr:* C. Orghidanŭ, I. G. Gămulea, D. Furnică, N. Vâșmâcŭ, G. Găitănariu, G. Brânză, C. Negușŭ, N. Bărbierŭ, Elena Iliescu, N. Ogea, D. Băditoiu, G. G. Saftu, G. Clipea, Z. Stinghe, G. Galŭ, Marina Negușŭ, G. N. Galŭ, Ars. Stinghe, I. Căpățînă și Gămulea.

*Câte 10 cr.:* G. Vlaicu, D. Zamfirŭ, D. Toderencĭ, A. Cucu. I. Loga, N. Bărbieru și N. Călinŭ.

Suma totală 132 fl 4 cr.

*Vasilie Sfetea.* paroch și preș. Comit. — *Ion Suciu.* not. alŭ Comit. par.

*) A se vedé „Gaz. Trans." n. a. 23 din c.

---

## DIVERSE.

**Unŭ „suvenirŭ" scumpŭ.** Montesqieu, luându-șĭ odată rĕmasŭ bunŭ dela Pontificele Benedict alŭ XIV, care îlŭ primi fórte bine, acesta îi ḑise: „Iubitulŭ meu, înainte de a-ne părăsi așĭ vré sĕ primescĭ unŭ suvenirŭ alŭ amiciției mele. Pentru aceea am hotărîtŭ a te dispensa pentru tótă viéța dela ținerea posturilorŭ, atâtŭ pe tine, câtŭ și pe întrégă familia ta". Montesqieu mulțămì pontefìcelui și luà bulla de dispensare. Când însĕ i-se presentà socotéla cheltuielorŭ ce avea sĕ plătéscă pentru acésta, luà bulla și o trimise înndĕrĕtŭ secretarului, ḑicêndŭ: „Domnulŭ meu, împărtășesce Sânției Sale mulțămirile mele pentru bunĕtate, însĕ pontificele e unŭ bărbatŭ atâtŭ de ilustru, încâtŭ îmĭ este destulŭ și numai cuvêntulŭ sĕu".— *Toma dela Câmpŭ.*

---

Proprietarŭ **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Gregoriu Maiorŭ.**

### Cursulŭ la bursa din Viena

din 25 Februarie st. n 1893.

| | |
|---|---|
| Renta de aurŭ 4% | 115.90 |
| Renta de hârtiă 5% | —.— |
| Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare aurŭ | 122.90 |
| dto argintŭ | 102.30 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare [prima emisune | 120 20 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare [2-a emisiune] | —.— |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) | —.— |
| Bonurĭ croato-slavone | .— |
| Bonurĭ rurale-ungare | 96.15 |
| Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ | 97.50 |
| Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ | 152 — |
| Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului | 145 — |
| Renta de argintŭ austriacă | 99.15 |
| Renta de hârtiă austriacă | 98.90 |
| Renta de aurŭ austriacă | 117.25 |
| Losurĭ din 1860 | 149.25 |
| Acţiunile băncei austro-ungare | 996.— |
| Acţiunile băncei de creditŭ austr. | 396 25 |
| Acţiunile băncei de creditŭ ungar. | 335.50 |
| Galbenĭ împĕrătescĭ | 5.68 |
| Napoleon-d'orĭ | 9.64½ |
| Mărcĭ 100 împ. germane | 59.32½ |
| Londră 10 Livres sterlinge | 121.30 |

### Cursulu pieţeĭ Braşovŭ

din 27 Februarie st. n 1893.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnote romănescĭ | Cump. | 9 52 | Vênd. | 9.55 |
| Argintŭ romănescŭ | „ | 9 45 | „ | 9.48 |
| Napoleon-d'orĭ | „ | 9.59 | „ | 9.65 |
| Lire turcescĭ | „ | —.— | „ | —.— |
| Seris. fonc. „Albina" 6% | | —.— | „ | —.— |
| „ „ „ 5% | „ | —.— | „ | —.— |
| Imperialĭ | „ | —.— | „ | |
| Galbinĭ | „ | 5 58 | „ | 5 63 |
| Ruble rusescĭ | „ | —.— | „ | —.— |
| Mărcĭ germane | | 58.70 | „ | 59.10 |

Discontulŭ 6—8% pe anŭ

## Sosirea şi plecarea trenurilorŭ în Braşovŭ.

### I. Plecarea trenurilorŭ:

**1. Dela Braşovŭ la Pesta**

Trenulŭ mixtŭ: 4 óre 20 min. diminéţa.
Trenulŭ accel.: 2 óre 18 min. după am.
Trenulŭ de persóne: 7 óre 23 min. séra

**2. Dela Braşovŭ la Bucurescĭ:**

Trenulŭ accel.: 5 óre 15 minute dimin.
Trenulŭ mixtŭ: 11 óre înainte de amédĭ.
Trenulŭ accel.: 2 óre 19 min. după am.

**3. Dela Braşovŭ la Zĕrnescĭ:**

Trenulŭ mixtŭ: 9 óre 5 min. diminéţa.
Trenulŭ mixtŭ: 5 óre 13 min. după am.

**Dela Braşovŭ la Ch.-Oşorheiu.**

Trenulŭ mixtŭ: 5 óre 20 min. diminéţa.
Trenulŭ mixtŭ: 8 óre 50 minute a. m.
Trenulŭ mixtŭ: 3 óre 10 min. după am.

### Sosirea trenurilorŭ în Braşovŭ:

**1. Dela Pesta la Braşovŭ:**

Trenulŭ de persóne: 8 óre diminéţa.
Trenulŭ accel.: 2 óre 9 min. după am.
Trenulŭ mixtŭ: 10 óre 5 minute séra.

**2. Dela Bucurescĭ la Braşovŭ:**

Trenulŭ accel: 2 óre 18 min. după am.
Trenulŭ mixtŭ: 6 óre 58 minute séra.
Trenulŭ accel.: 10 óre 17 minute séra.

**3. Dela Zĕrnescĭ la Braşovŭ.**

Trenulŭ mixtŭ: 6 óre 2 min. diminéţa.
Trenulŭ mixtŭ: 1 óră 14 min. după am.

**4. Dela Ch.-Oşorheiu la Braşovŭ.**

Trenulŭ mixtŭ: 8 óre 25 min. diminéţa.
Trenulŭ mixtŭ: 5 óre 32 min. după am.
Trenulŭ mixtŭ: 9 óre 25 min. séra.



# Convocare.

Domnii acţionarĭ ai cassei de economii „A u r a r i a", se învită prin acésta, în virtutea § 16 din statute, la

## a III-a Adunare generală ordinară,

care se va ţiné în Abrudŭ la 9 Martie 1893 st. n. la 9 óre înainte de amédĭ, în localulŭ institutului.

**OBIECTELE:**

1. Raportulŭ anualŭ alŭ direcţiunei, bilanţulŭ anului de gestiune 1892.
2. Raportulŭ comitetului de supraghiare.
3. Distribuirea profitului realisatŭ.
4. Ficsarea preţului marcelarŭ de presenţă pe anulŭ curentŭ.
5. Propunerea pentru esmiterea unei comisiunĭ pentru compunerea unui proiectŭ de statute pentru fondulŭ de pensiune a funcţionarilorŭ.

Domnii acţionarĭ, carĭ voiescŭ a participa la adunare în persónă, séu prin plenipotenţiaţĭ, suntŭ rugaţĭ a-şĭ depune acţiunile şi eventualŭ dovedile de plenipotenţă, celŭ multŭ până în 8 Martie d. a. la 5 óre p. m. la cassa societăţii în Abrudŭ.

A b r u d ŭ, 16 Februarie 1893.

**Direcţiunea institutului „Auraria."**

## A V I S U!

Prenumeraţiunile la **Gazeta Transilvaniei** se potŭ face şi reînoi ori şi când dela 1-ma şi 15 a fiă-cărei luni.

Domnii abonaţĭ sĕ binevoiască a arăta în deosebĭ, când voiescŭ ca espedarea sĕ li-se facă după stilulŭ nou.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă.

**Administraţ. „Gaz. Trans."**

## Incheierea conturilorŭ cu 31 Decembre 1892.

### ACTIVE — CONTUL BILANŢULUI — PASIVE

| ACTIVE | fl. | cr. | PASIVE | fl. | cr. |
|---|---|---|---|---|---|
| Cassa în numĕrarŭ | 418 | 87 | Capitalŭ socialŭ 300 acţiunĭ à fl. 100 | 30,000 | — |
| Cambii de bancă | 207,908 | 69 | Fondulŭ de reservă statutar alŭ acţionarilorŭ | 11,351 | 20 |
| Imprumuturĭ hipotecare | 54,577 | 78 | Fondulŭ de pensiune alŭ funcţionarilorŭ | 1,374 | 08 |
| Efecte | 420 | — | Depunerĭ pentru fructificare | 156,821 | 86 |
| Mobiliarŭ . . . fl. 243 05 cr. | | | Cambie de bancă reescomptate | 51,859 | — |
| După amortisare de . . . „ 24 30 cr | 218 | 75 | Interese anticipate pro 1893 | 3,987 | 63 |
| Diverse conturĭ debitóre | 219 | 10 | Diverse conturĭ creditóre | 419 | 46 |
| | | | Profitŭ curatŭ | 7,949 | 96 |
| | 263,763 | 19 | | 263,763 | 19 |

### EŞITE — Contulŭ profitului şi perderilorŭ. — VENITE

| EŞITE | fl. | cr. | VENITE | fl. | cr. |
|---|---|---|---|---|---|
| Interese pentru depunerĭ spre fructificare fl. 8,070.61 cr.<br>„ pentru fondulŭ de pensiune „ 66.20 „<br>„ pentru fondulŭ de reservă statutarŭ . . . „ 546.95 „ | 8,683 | 76 | Interese dela cambii de bancă . . fl. 16,535.95 cr.<br>„ dela împrumuturĭ hipotecare „ 4,477,35 „ | 21,013 | 30 |
| Spese: Salarii, chirie, spese de postă şi altele de birou . . . . fl. 3,234.11 cr.<br>„ Marce de presenţă . . . . „ 945.— „ | 4,179 | 11 | Provisiunĭ | 1,158 | 83 |
| Contribuţiune directă . . . fl. 1,085,11 cr.<br>% dare la interese dela depunerĭ din competinţe de timbru „ 855.63 „ | 1,940 | 74 | Profitŭ de cursŭ la efecte şi monetă | 605 | 74 |
| Amortisare din mobiliarŭ | 24 | 30 | | | |
| Profitŭ curatŭ | 7,949 | 96 | | | |
| | 22,777 | 87 | | 22,777 | 87 |

A b r u d ŭ, 31 Decemvre 1892.

*A. Filipŭ* m. p. dir. executivŭ. — *Silviu Lazarŭ*, m. p. comptabilŭ

*Dr. Simeonŭ Caianŭ* m. p., preşedinte. — *Ioanŭ Iancu* m. p., membru alŭ direcţiunei. — *Nicodimŭ Cothişelŭ* m. p., membru direct. — *Georgiu Ivaşcu* m. p., membru direcţiunei. — *Petru Macaveiu* m. p., membru direcţiunei. — *Candinŭ Davidŭ* m. p., membru in direcţiune.

Bilanţulŭ de faţă esaminându-se cu cărţile ajutătóre purtate în tótă regula şi aflatŭ întru tóte consunătorŭ şi esactŭ.

A b r u d ŭ, în 22 Februariu 1893.

Consiliu de supraveghere: *Dr. Vasile Fodorŭ* m. p., — *Dr. Basiliu Preda* m. p., preş. — *Nicolau Lobonţiu* m. p., — *Lanes Giurchescu* m. p. membru în Cons. de supraveghere.

Tipografia A. MUREŞIANU.